TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. balandžio 6 d. *

Byloje C-410/04

dėl *Tribunale amministrativo regionale per la Puglia* (Italija) 2004 m. liepos 22 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2004 m. rugsėjo 27 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Associazione Nazionale Autotrasporto Viaggiatori (ANAV)

prieš

Comune di Bari,

AMTAB Servizio SpA,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann, teisėjai J. N. Cunha Rodrigues (pranešėjas), K. Lenaerts, M. Ilešič ir E. Levits,

* Proceso kalba: italų.

generalinis advokatas L. A. Geelhoed,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. spalio 27 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Associazione Nazionale Autotrasporto Viaggiatori (ANAV)*, atstovaujamos *avvocato* C. Colapinto,

— *Comune di Bari*, atstovaujamos *avvocati* R. Verna, B. Capruzzi ir R. Cioffi,

— *AMTAB Servizio SpA*, atstovaujamos *avvocati* G. Notarnicola ir V. Caputi Jambrenghi,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* G. Fiengo,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos C. Schulze-Bahr,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Fruhmann,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos T. Nowakowski,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos X. Lewis ir D. Recchia,

susipažinęs su 2006 m. sausio 12 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su EB 43, EB 49 ir EB 86 straipsnių aiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas byloje tarp *Associazione Nazionale Autotrasporto Viaggiatori* (toliau – ANAV) ir *Comune di Bari* (toliau – Bario komuna) bei *AMTAB Servizio SpA* (toliau – *AMTAB Servizio*) dėl sutarties dėl viešojo transporto paslaugų teikimo šios komunos teritorijoje sudarymo su *AMTB Servizio*.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 EB 43 straipsnis nustato:

„Vadovaujantis toliau išdėstytomis nuostatomis vienos valstybės narės nacionalinių subjektų įsisteigimo laisvės kitos valstybės narės teritorijoje apribojimai uždraudžiami. <...>

Įsisteigimo laisvė apima ir teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ja verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones, būtent bendroves ar firmas, apibūdintas 48 straipsnio antrojoje pastraipoje, tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios subjektams, ir laikantis kapitalui skirto skyriaus nuostatų."

4 EB 46 straipsnis nustato:

„1. Šio skyriaus nuostatos ir pagal jas taikomos priemonės neturi įtakos įstatymų ir kitų teisės aktų, kurie numato kitokį užsienio subjektų traktavimą ir yra pateisinami viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir jos sveikatos sumetimais, nuostatų taikymui.

2. Taryba, laikydamasi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos, leidžia direktyvas pirmiau minėtoms nuostatoms koordinuoti."

5 EB 49 straipsnio pirmoji pastraipa numato:

„Pagal toliau išdėstytas nuostatas Bendrijoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje Bendrijos valstybėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos."

6 EB 86 straipsnio 1 dalis yra išdėstyta taip:

„Valstybės įmonėms bei įmonėms, kurioms valstybės narės suteikia specialias arba išimtines teises, valstybės narės nepriima naujų teisės aktų ir nepalieka galiojančiųjų, prieštaraujančių šioje Sutartyje nurodytoms taisyklėms, ypač toms taisyklėms, kurios yra nustatytos 12 straipsnyje ir 81–89 straipsniuose."

Nacionalinės teisės aktai

7 Kalbant apie Italijos teisės aktus, 2003 m. rugsėjo 30 d. Dekreto-įstatymo Nr. 269 dėl neatidėliotinų nuostatų, skirtų paskatinti viešųjų finansų plėtrą ir tinkamą veikimą

(2003 m. spalio 2 d. GURI Nr. 229 paprastas papildymas, toliau – Dekretas-įstatymas Nr. 269/2003), 14 straipsnis iš dalies pakeitė 2000 m. rugpjūčio 18 d. Įstatyminio dekreto Nr. 267 dėl konsoliduoto vietos valdžios institucijų organizavimo įstatymų teksto (2000 m. rugsėjo 28 d. GURI Nr. 227 paprastas papildymas, toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 267/2000) 113 straipsnį. Naujoji 113 straipsnio 5 dalies redakcija numato:

„Paslauga teikiama pagal sektoriaus taisykles ir laikantis Europos Sąjungos teisės aktų, sutartį dėl paslaugų teikimo sudarant su:

a) akcinėmis bendrovėmis, parinktomis viešo konkurso būdu;

b) mišraus – viešojo ir privataus – kapitalo bendrovėmis, kuriose privatus dalininkas parenkamas viešojo konkurso būdu, užtikrinančiu nacionalinių ir Bendrijos teisės aktų konkurencijos srityje laikymąsi pagal kompetentingų institucijų atitinkamuose teisės aktuose ar cirkuliaruose nustatytas gaires;

c) bendrovėmis, kurių visas akcinis kapitalas priklauso viešosios teisės subjektui, su sąlyga, kad viešosios valdžios institucija ar institucijos bendrovę kontroliuoja analogiškai kaip savo tarnybas, ir jeigu ši bendrovė pagrindinę savo veiklos dalį vykdo su valdžios institucija ar institucijomis, kurioms ji priklauso.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

8 Pagal prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimą *AMTAB Servizio* yra akcinė bendrovė, kurios visas akcinis kapitalas priklauso Bariokomunai ir kurios vienintelė veikla yra šios komunos teritorijoje teikti viešojo transporto paslaugas. Bario komuna šią bendrovę visiškai kontroliuoja.

9 Pagal tą patį sprendimą, *ANAV*, remiantis jos įstatais, atstovauja įmonėms, teikiančioms keleivių vežimo šalies viduje ir užsienyje paslaugas bei užsiimančioms vežimui prilyginama veikla ir dėl to šią paslaugą užtikrinančių bendrovių interesais rūpinasi tuo, kad miesto ir užmiesčio viešosios transporto paslaugos būtų teikiamos sklandžiai.

10 2003 m. liepos 17 d. sprendimu Bario komuna paskelbė viešąjį konkursą siekdama sudaryti sutartį dėl viešojo transporto paslaugos teikimo šios komunos teritorijoje.

11 Įstatyminio dekreto Nr. 267/2000 113 straipsnio 5 dalį iš dalies pakeitus Dekreto-įstatymo Nr. 269/2003 14 straipsniu, 2003 m. spalio 9 d. Bario komuna šią konkurso procedūrą nutraukė.

12 2003 m. gruodžio 18 d. Sprendimu ši komuna sutartį dėl nagrinėjamos paslaugos teikimo nuo 2004 m. sausio 1 d. iki 2012 m. gruodžio 31 d. sudarė tiesiogiai su *AMTAB Servizio.*

13 Ieškiniu, apie kurį buvo pranešta 2004 m. kovo 1 d. ir kuris *Tribunale amministrativo regionale per la Puglia* buvo pareikštas 2004 m. kovo 9 d., *ANAV* pastarojo paprašė panaikinti šį sprendimą bei visus su juo susijusius ar jo pagrindu priimtus aktus motyvuodama tuo, kad juo pažeidžiama Bendrijos teisė, o būtent EB 3, EB 16, EB 43, EB 49, EB 50, EB 51, EB 70–72, EB 81, EB 82, EB 86 ir EB 87 straipsniai.

14 Atsižvelgdamas į šiuos argumentus *Tribunale amministrativo regionale per la Puglia* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Ar su Bendrijos teise, ir būtent su EB (43), 49, 86 straipsniuose numatytais skaidrumo ir laisvos konkurencijos reikalavimais yra suderinama Įstatyminio dekreto Nr. 267/2000 113 straipsnio 5 dalis, iš dalies pakeista Dekreto-įstatymo Nr. 269/03 14 straipsniu, nes viešajai administracijai ji nenustato jokio laisvės pasirinkti tarp įvairių viešųjų paslaugų sutarties sudarymo būdų, konkrečiai kalbant, tarp sutarties sudarymo, paskelbus viešąjį konkursą, ir tiesioginio sutarties sudarymo su bendrove, kurią ji visiškai kontroliuoja, apribojimo?“

Dėl prejudicinio klausimo

15 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės norėtų sužinoti, ar Bendrijos teisė, o būtent EB 43, EB 49 ir EB 86 straipsniuose

numatytos skaidrumo ir laisvos konkurencijos pareigos draudžia tokius nacionalinės teisės aktus, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, nenustatančius jokių apribojimų būdams, kuriais viešosios valdžios institucijos gali sudaryti sutartį dėl viešųjų paslaugų teikimo, konkrečiai kalbant, pasirinkimui tarp sutarties sudarymo, paskelbus viešąjį konkursą, ir tiesioginio sutarties sudarymo su bendrove, kurios visas kapitalas priklauso šiai institucijai.

16 Iš pagrindinės bylos medžiagos matyti, kad viešojo transporto paslauga Bario komunos teritorijoje bent jau iš dalies yra teikiama atlygintinai – ja besinaudojantys asmenys turi įsigyti transporto bilietus. Šis atlyginimo būdas reiškia, kad tai yra viešųjų paslaugų koncesija (2005 m. spalio 13 d. Sprendimo *Parking Brixen*, C-458/03, Rink. p. I-8585, 40 punktas).

17 Neginčijama, kad paslaugų koncesijoms netaikoma 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva Nr. 92/50/EEB dėl viešojo paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 209, p. 1) (minėto sprendimo *Parking Brixen* 42 punktas). Ją pakeitė 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114), kurios 17 straipsnis aiškiai numato netaikymą paslaugų koncesijoms.

18 Nepaisant to, kad viešųjų paslaugų koncesijų sutartims netaikoma Direktyva 92/50, pakeista Direktyva 2004/18, jas sudarančios viešosios valdžios institucijos yra įpareigotos laikytis pagrindinių EB sutarties taisyklių bendrai ir ypač nediskriminavimo dėl nacionalinės priklausomybės principo (šiuo klausimu žr. 2000 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Telaustria ir Telefonadress*, C-324/98, Rink. p. I-10745, 60 punktą; 2005 m. liepos 21 d. Sprendimo *Coname*, C-231/03, Rink. p. I-7287, 16 punktą ir minėto sprendimo *Parking Brixen* 46 punktą).

19 Sutarties nuostatos, konkrečiai taikomos viešųjų paslaugų koncesijoms, apima EB 43 straipsnį ir EB 49 straipsnį (minėto sprendimo *Parking Brixen* 47 punktas).

20 Greta nediskriminavimo dėl nacionalinės priklausomybės principo, viešųjų paslaugų koncesijoms, net jeigu nediskriminuojama dėl nacionalinės priklausomybės, taikomas vienodo požiūrio į konkurso dalyvius principas (minėto sprendimo *Parking Brixen* 48 punktas).

21 Vienodo požiūrio ir nediskriminavimo dėl nacionalinės priklausomybės principai visų pirma reiškia skaidrumo įpareigojimą, leidžiantį koncesiją suteikusiai viešosios valdžios institucijai užtikrinti, kad šių principų bus laikomasi. Pagal šį minėtai valdžios institucijai tenkantį skaidrumo įpareigojimą kiekvieno galimo konkurso dalyvio labui būtina užtikrinti pakankamą viešumo laipsnį, leidžiantį paslaugų koncesijos atvejais skelbti konkursą bei kontroliuoti viešųjų pirkimų tvarkos nešališkumą (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimo *Telaustria ir Telefonadress* 61 ir 62 punktus bei sprendimo *Parking Brixen* 49 punktą).

22 Iš principo tai, kad nebuvo paskelbtas joks konkursas suteikiant koncesiją dėl tokių viešųjų paslaugų, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, teikimo, neatitinka nei EB 43 ir 49 straipsnių reikalavimų, nei vienodo požiūrio, nediskriminavimo ir skaidrumo principų (minėto sprendimo *Parking Brixen* 50 punktas).

23 Be to, iš EB 86 straipsnio 1 dalies išplaukia, kad valstybės narės neturi palikti galiojančių nacionalinės teisės aktų, kurie leidžia suteikti viešųjų paslaugų koncesijas nepaskelbus konkurso, nes toks suteikimas pažeidžia EB 43 ir 49 straipsnius arba vienodo požiūrio, nediskriminavimo ir skaidrumo principus (minėto sprendimo *Parking Brixen* 52 punktas).

24 Vis dėlto viešųjų paslaugų koncesijų srityje negalima taikyti EB 12, 43 ir 49 straipsniuose nustatytų taisyklių ir jų konkrečios išraiškos – bendrųjų principų, jeigu organizacijos, veikiančios koncesijos pagrindu, atžvilgiu koncesiją suteikusios viešosios valdžios institucijos vykdoma kontrolė yra analogiška jos vykdomai savo pačios tarnybų atžvilgiu, ir jeigu ši organizacija pagrindinę savo veiklos dalį vykdo kartu su valdžios institucija, kuriai ji priklauso (minėto sprendimo *Parking Brixen* 62 punktas).

25 Nacionalinės teisės aktai, pažodžiui atkartojantys pirmesniame punkte nurodytų sąlygų formuluotę, kaip kad Įstatyminio dekreto Nr. 267/2000 113 straipsnio 5 dalis, iš dalies pakeista Dekreto-įstatymo Nr. 269/2003 14 straipsniu, iš principo atitinka Bendrijos teisę, pažymint, kad šių teisės aktų aiškinimas turi taip pat atitikti Bendrijos teisės reikalavimus.

26 Reikia pažymėti, kad kalbant apie Bendrijos teisės bendrųjų taisyklių išimtis, dvi šio sprendimo 24 punkte nurodytos sąlygos turi būti aiškinamos siaurai, ir tas, kuris nori jomis pasiremti, turi įrodyti, jog iš tikrųjų yra išimtinių aplinkybių, leidžiančių nukrypti nuo galiojančių taisyklių (žr. 2005 m. sausio 11 d. Sprendimo *Stadt Halle ir*

RPL Lochau, C-26/03, Rink. p. I-1, 46 punktą ir minėto sprendimo *Parking Brixen* 63 punktą).

27 Remiantis *AMTAB Servizio* Teisingumo Teismui pateiktomis rašytinėmis pastabomis, 2002 m. gruodžio 27 d. Bario komuna nusprendė perleisti savo dalį šios bendrovės kapitale, atitinkančią 80 % akcijų, ir 2004 m. gegužės 21 d. nusprendė šiuo tikslu paskelbti konkursą privačiam dalininkui, kuriam priklausytų didžioji akcijų dalis, parinkti. Šią informaciją *ANAV* patvirtino per posėdį Teisingumo Teisme.

28 Vis dėlto per tą patį posėdį Bario komuna tvirtino, kad ji nusprendė neperleisti *AMTAB Servizio* kapitale savo turimų akcijų. 2005 m. sausio 13 d. ji nusprendė nebeįgyvendinti savo ankstesnio sprendimo ir šios įmonės neprivatizuoti. Šio sprendimo byloje dėl teismo pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra, nes jis buvo priimtas po kreipimosi į Teisingumo Teismą.

29 Išspręsti klausimą, ar Bario komuna numato perleisti *AMTAB Servizio* kapitalą privatiems akcininkams, turi nacionalinis teismas. Vis dėlto siekiant šiam teismui pateikti gaires, kurios būtų naudingos išsprendžiant jo nagrinėjamą ginčą, tinkama pabrėžti toliau išdėstytus dalykus.

30 Jei pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties galiojimo metu *AMTAB Servizio* kapitalas gali būti perleistas privatiems akcininkams, tokia situacija reikštų viešųjų paslaugų koncesijos suteikimą mišrios nuosavybės bendrovei nepaskelbus konkurso, o tai keltų grėsmę Bendrijos teise siekiamiems tikslams (šiuo klausimu žr. 2005 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-29/04, Rink. p. I-9705, 48 punktą).

31 Iš tiesų jeigu privačiai įmonei priklauso nors ir nedidelė dalis bendrovės, kurios kapitalas priklauso ir viešosios valdžios institucijai, kapitalo, pastaroji jokiu atveju negali kontroliuoti tokios bendrovės analogiškai kaip savo tarnybas (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Stadt Halle ir RPL Lochau* 49 punktą).

32 Vadinasi, jei bendrovės, su kuria sudaroma sutartis, kapitalas bent iš dalies gali būti privatus, ši aplinkybė neleidžia jos laikyti vietos valdžios institucijos, kuriai ji priklauso, „vidinio" viešosios paslaugos administravimo struktūra (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Coname* 26 punktą).

33 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, į pateiktą klausimą atsakytina, kad EB 43, EB 49 ir EB 86 straipsniai bei vienodo požiūrio, nediskriminavimo dėl nacionalinės priklausomybės ir skaidrumo principai nedraudžia nacionalinės teisės aktų, kurie viešosios valdžios institucijai sutartį dėl viešosios paslaugos teikimo leidžia sudaryti tiesiogiai su bendrove, kurios visas kapitalas priklauso šiai institucijai, su sąlyga, kad viešosios valdžios institucija šią bendrovę kontroliuoja analogiškai kaip savo tarnybas ir pagrindinę savo veiklos dalį ši bendrovė vykdo su valdžios institucija, kuriai ji priklauso.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

34 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

EB 43, EB 49 ir EB 86 straipsniai bei vienodo požiūrio, nediskriminavimo dėl nacionalinės priklausomybės ir skaidrumo principai nedraudžia nacionalinės teisės aktų, kurie viešosios valdžios institucijai sutartį dėl viešosios paslaugos teikimo leidžia sudaryti tiesiogiai su bendrove, kurios visas kapitalas priklauso šiai institucijai, su sąlyga, kad viešosios valdžios institucija šią bendrovę kontroliuoja analogiškai kaip savo tarnybas ir pagrindinę savo veiklos dalį ši bendrovė vykdo su valdžios institucija, kuriai ji priklauso.

Parašai.